

ה"ת 47271/12/15 - לריסה פייגין נגד רשות הטבע והגנים ירושלים

בית משפט השלום בירושלים

ה"ת 47271-12-15 פייגין נ' רשות הטבע והגנים ירושלים

בפני	כבוד השופט דוד שאול גבאי ריכטר
המבקשת	לריסה פייגין
נגד	
המשיבה	רשות הטבע והגנים ירושלים

ב"כ המבקשת: עו"ד יחיאל לאמש

ב"כ המשיבה: עו"ד יאיר הלר, עו"ד אור גבאי

החלטה

לפניי בקשה לדין מחודש בהחלטתי מיום 18.1.2016, בעניין קוף מסוג טלפוי (Talapoin) המכונה "יאשה" (להלן - יאשה).

ההלך בתמצית

- ביום 21.12.2015 נתפס יאשה על-ידי רשות הטבע והגנים (להלן - המשיבה) בבית הגב' פייגין (להלן - המבקשת), וזאת מתוקף צו שניתן על-ידי מספר ימים לפני כן, בחשד לכך שיאשה מוחזקת שלא כדין על-ידי המבקשת.
- ביום 22.12.2015 הגישה המבקשת בקשה דחופה להחזרת יאשה לחזקתה.
- ביום 30.12.2015 קיימתי דין במעמד הצדדים, שלאחריו, ביום 18.1.2016 החלטתי שלא להיעתר לבקשה, והוריתי על הותרתו של יאשה ברשות המשיבה, במקלט הקופים, משום שסברתי כי תוצאה זו מתיישבת באופן המירבי עם רווחתו וטובתו, בהווה ולעתיד לבוא.
- המשיבה עררה על החלטתי לבית המשפט המחוזי (ע"ח 11726-2-16) והערר נדון לפניי כב' השופט ע' שחם.

ביום 10.2.2016. במסגרת הדיון הגיעו הצדדים להסכמה הבאה:

"לאחר ששמענו את הערות בית המשפט ובהמלצתו אנו מסכימים כי יתאפשר לעוררת לבצע, באמצעות וטרינר מטעמה (ד"ר ישי בר-דב) בדיקה של הקוף במקום המצאו הנוכחי. מוסכם כי בעת ביצוע הבדיקה יהיה נוכח ד"ר אייזנברג מעם המשיבה, וכי בדיקה כאמור תתואם מראש עם המשיבה. מוסכם כי הבדיקה תיעשה עד ליום 29.2.2016. עוד מוסכם, כי בהמשך לבדיקה תהיה רשאית העוררת לשוב ולפנות לבית משפט השלום בבקשה לעניין הקוף, וכי במקרה כזה טענות שני הצדדים שמורות להם, וכי המשיבה תהא רשאית להגיש במקרה כזה חוות דעת נוספות מטעמה, וכן מסמכים רלבנטיים, לרבות בכל הנוגע לרווחתו של הקוף בתרחישים שונים. מוסכם, כי המשיבה תמסור למומחה מטעם העוררת את תוצאות הבדיקות שנערכו לקוף הנמצאות ברשותה. בכפוף לכל האמור, מוסכם כי הערר יידחה, בלא צו להוצאות" (פרוטוקול הדיון מיום 10.2.2016, עמ' 2-3)

5. לאחר הצגת ההסכמה קבע בית המשפט, כי הוא נותן תוקף של החלטה להסכמת הצדדים ו"בכפוף לכך אני מורה על דחיית הערר ללא צו להוצאות" (שם).

6. ביום 13.3.2016 עתרה המבקשת לקיים דיון מחודש וצירפה לבקשה חוות דעתו של ד"ר משה דוד וורמן וחוות דעת של ד"ר גלינה מיימט - שניהם וטרינרים.

7. ביום 21.3.2016 מסרה המשיבה תגובתה, אליה צירפה את המסמכים הבאים: חוות דעתו של ד"ר צחי אייזנברג, וטרינר מקלט הקופים; חוות דעתה של ד"ר תמר פרדמן, מומחית בתחום הפסיכולוגיה הקוגניטיבית ובקוגניציה של קופים ומנהלת מקלט הקופים; חוות דעתה של ד"ר נגה שני, מומחית בניהול מגוון ביולוגי; מכתבה של ר' אגף הגנה על בעלי חיים, הגב' גלי דוידסון בעניין "עמותת מקלט הקופים"; תעודת עובד הציבור מטעם ד"ר דגנית בן דב, וטרינרית הממונה לפי חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994 (להלן - **חוק צער בעלי חיים**) ביחס לתנאי החזקתו של יאשה; וכן אישור למתקן מוגן הנוגע ל"מקלט הקופים" מטעם מנהל השירותים הוטרינריים.

8. הצדדים הסכימו לקיים דיון על סמך החומר שהוגש מבלי צורך לשמוע את מגישי חוות הדעת, וזה התקיים ביום 31.3.2016.

טענות המבקשת

9. המבקשת טוענת, כי החזקתו של יאשה במקלט הקופים אינה מיטיבה עמו ואינה לרווחתו, שכן הטיפול בו גם ואינו ייחודי, לרבות תפריט התזונה המסופק לו, שניתן לספק לו בבית המבקשת; הוא נמצא בסביבה זרה לו; הוא אינו מחובר ל"בני מינו", כי אם לקופים שאינם מסוגו; הוא מגלה סימני עקה (סטרס); הוא סובל מהתקרחות שלא התקיימה קודם לכן, והסברה היא, כי נדבק במחלה בעת שהייתו במקלט כתוצאה מחשיפתו לבעלי חיים אחרים המצויים בו. זאת ועוד, לנוכח גילו המתקדם ומצבו הבריאותי (עיוורון והיעדר שיניים) הוא זקוק לטיפול צמוד, חם ואוהב, שהמבקשת סיפקה לו עד לתפיסתו, ותמשיך לספק לו, אם ישוחרר לידיה.

10. חוות הדעת של ד"ר וורמן וד"ר מיימט מטעם המבקשת, תומכות בטענות המבקשת ומהן עולה, בין היתר, כי להתרשמות המומחים, המקלט אינו הסביבה הראויה ליאשה, בהתחשב בסוג הטיפול שמקבל שהוגדר על-ידם כ"אגרסיבי"; הניסיונות "לשדכו" לקופה הגדולה ממנו פי שתיים שאינו מתאים למצבו, גילו ולזן הקוף שהנו; התזונה שמקבל ותשומת הלב שמקבל לקויים. לטענת המומחים, יאשה אינו מקבל טיפול רפואי ייחודי למעט שינוי בתפריט המזון המוגש לו. עוד נטען, כי לא הוצגו למומחים הבדיקות שבוצעו ע"י מומחי המשיבה, ועל-כן לא ניתן להסתמך על הטענה בדבר רמת הסוכר (שנמצאה גבוהה עובר לתפיסתו על ידי המשיבה). המומחים אף עמדו על הקשר הקרוב שבין יאשה לבין המבקשת ובני משפחתה, עמם חי למעלה משני עשורים בהרמוניה, כשזכה לטיפול מסור מצדם והראיה לכך היא - הגעתו לגילו המופלג, יחסית לבני מינו - 26. לטענתם, מצבו הרפואי הוא תוצאה של גילו המופלג ולא תוצאה של הזנחה. לפיכך מסקנתם היא, כי טובתו של יאשה מחייבת את השבתו לחיק המשיבה ובני משפחתה.

טענות המשיבה

11. המשיבה טוענת, כי יש לדחות את הבקשה ולהותיר את יאשה במקלט הקופים, באשר זהו המקום המיטבי עבורו מכל בחינה שהיא. המשיבה אינה מייחסת כוונות רעות למבקשת ומשפחה - ההיפך מכך - ואולם טוענת, כי יאשה, כקוף, הנו חיית בר הזקוקה לחברת בני-מינה, ובני האדם אינם יכולים לספק צורך זה, ככל שישתדלו וירעיפו עליו אהבה. גם כאן, חוות הדעת והמסמכים שצורפו לתגובה תומכים בעמדת המשיבה.

12. חוות דעתו של ד"ר אייזנברג, וטרינר מקלט הקופים מעלה, כי גם אם ניתן לקבל את הטענות, לפיו העברת יאשה למקלט לוותה במצב של עקה (סטריס) שגרמה לנשירת פרווה, הרי שכעת מצבו משתפר בהקשר זה. כמו-גם התייחס ד"ר אייזנברג לטיפול במחלת הסוכרת ממנה סובל יאשה ומגבלות טיפול זה אצל בני מינו והדגיש את חשיבות השינוי התזונתי שנערך בהקשר זה. לטענת ד"ר אייזנברג, יאשה נמצא במעקב מספר פעמים בשבוע, והטיפול בו אינו חורג מהטיפול הנהוג בחיות מסוגו. ד"ר אייזנברג סיכם את חוות דעתו בכך שמסקנתו היא, כי מקלט הקופים הוא מקום הטיפול המיטבי ליאשה.

13. ד"ר פרדמן ציינה בחוות דעתה, שמטרת החזקת יאשה במקלט הקופים הנה שיקומו מבחינה נפשית, חברתית ובריאותית, כך שתושב לו תחושת הביטחון במקום המצאו; יתאפשר לו חופש רב יותר; יוצעו לו גירויים סביבתיים ויתאפשר לו להיות בקשר עם קופים אחרים. בהקשר זה נטען בחוות הדעת, כי הקשר שלו עם הקופה אשר "שודכה לו" חיובי, ומתחזק והולך. הודגש, כי גם קוף בוגר מאוד, דוגמת יאשה, יוצא נשכר מחשיפה שכזו לסביבת המקלט ולסביבת בני מינו. צוין בחוות הדעת, כי "זו ההזדמנות האחרונה של יאשה לזכות בחיים איכותיים כקוף".

14. ד"ר נגה שני ציינה בחוות דעת כללית לעניין שיקום קופים, כי "אפילו קופים שנולדו בשבי, מעולם לא הכירו את בני מינם ואפילו עברו טראומות קשות, נהנים מחזרה לחיים יותר טבעיים להם. הקופים שהוחרמו בגיל מבוגר לא יכולים לשוב לטבע כיוון שיכולות ההישרדות שלהם נפגעו, אבל במקלט מקצועי ועם הרבה אהבה ועזרה הם בהחלט יכולים ללמוד לתקשר עם בני מינם, ליהנות ממזון שמתאים להם וללמוד לחיות כמו קופים אמיתיים".

15. במכתבה של הגב' גלי דוידסון, ראש אגף ההגנה על בעלי חיים במשרד להגנת הסביבה, צוין כי מקלט הקופים הוכר ע"י המשרד כארגון למען בעלי חיים, ונתמך על-ידו באמצעות הקרן לבעלי חיים. כמו כן צוין במכתב, כי העמותה המפעילה את המקלט נחשבת ל"עוגן מקצועי מוביל לכל תחום השיקום והטיפול בקופים".

16. מתעודת עובד הציבור של ד"ר דגנית בן דב, הממונה לפי חוק צער בעלי חיים, עולה, כי בין דצמבר 2015, עת נתפס הקוף ע"י המשיבה ונצפה על ידה לראשונה, ועד לחודש פברואר 2016, עת ראתה אותו בפעם השנייה, חל שיפור במצבו. כיום מדובר ב"קוף עם ביטחון עצמי רב בהרבה לעומת הביקור הקודם". עוד צוין, כי תנאי החזקתו ע"י המבקשת לא עמדו בקנה אחד עם הוראות חוק צער בעלי חיים והתקנות שמכוחו, וכונו על ידה "תנאי מעצר".

17. המסמך האחרון שצורף לעמדת המשיבה הנו "אישור למתקן מוגן" מתוקף חוק צער בעלי חיים, שניתן למקלט הקופים ע"י מנהל השירותים הווטרינריים במשרד החקלאות.

דין והכרעה

18. ראשית יש לשאול באיזו מסגרת דיונית נמצאים אנו? הואיל והערר על החלטת הקודמת נדחה, והואיל והתאפשר לצדדים להביא ראיות חדשות ביחס למצבו של הקוף **"לרבות בכל הנוגע לרווחתו של הקוף בתרחישים שונים"** (פרו' הדיון בערר, עמ' 3, ש' 1-2). תשובה על שאלה זו תשפיע על היקף הדיון הנדרש.

19. הבקשה המקורית שהוגשה הנה בקשה "להחזרת תפוס" לפי סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 (להלן - **הפסד"פ**). הדיון בבית המשפט המחוזי התקיים במסגרת זכות הערר הקנויה למבקשת מכוח סעיף 38א(א) לפסד"פ, וזה אפשר לקיים דיון מחדש בפניי, תוך הגשת ראיות חדשות. יחד עם זאת, הערר נדחה בהסכמת הצדדים. הפסד"פ אינו כולל הליך של "עיון מחדש" דוגמת סעיף 52 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996, וממילא אנו מצויים ב"תיווך" שבין ההליך הפלילי להליך האזרחי, כאשר ידוע שעל בית המשפט להכריע בהליך זה על-פי מאזן ההסתברויות (ר': י' קדמי, **על סדר הדין בפלילים**, חלק ראשון כרך ב', מהדורת תשס"ח-2008, עמ' 714). יחד עם זאת, נדמה כי בית המשפט המחוזי פעל ברוח סמכותו הקבועה בסעיף 213 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, לפיה:

"בית המשפט רשאי, בפסק דינו, לעשות אחת מאלה:

(1) לקבל את הערעור, כולו או מקצתו, ולשנות את פסק הדין של הערכאה הקודמת או לבטלו וליתן אחר במקומו, או להחזיר את המשפט עם הוראות לערכאה הקודמת..."

20. כאמור, הליך של "החזרת תפוס" הוא הליך כלאיים, ועל-כן ניתן לקרוא לתוכו את הוראות הדין הפלילי, כמו גם את הוראות הדין האזרחי, בשינויים המחוייבים. לנוכח כל האמור, אני סבור שעל-סמך הסכמת הצדדים, הוראות בית המשפט המחוזי **והעובדה שהערר נדחה**, אין עלי לדון מחדש במכלול הטענות שהועלו בדיון בגלגולו הראשון, אלא בטענות הצדדים הנוגעות לרווחת הקוף ולפתרון שיתיישב במידה המיטבית עם טובתו - ובאלה בלבד.

21. ומדוע הרחבתי בדבר? משום שלמרות שהצדדים הגישו כתבי טענות וחוות דעת חדשים, שנגעו בעיקר למצבו של יאשה, רווחתו וטובתו, הם שבו והעלו במהלך הדיון המחודש טענות שכבר נדונו והוכרעו על-ידי בהחלטה הקודמת, דוגמת תוקפה החוקי של החזקת יאשה; התנהלות המשיבה, והמצב החוקי הרלבנטי, בין היתר לנוכח פסק הדין ב-ע"פ (חיפה) 2077/02 **עובדיה רני נ' מדינת ישראל** (מיום 12.9.2002, פורסם במאגרים).

22. לפיכך, אדון אך ורק בשאלת הפתרון המיטבי ביחס למקום המצאו הראוי של יאשה.

23. לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים שנטענו בהרחבה, ולאחר שענייני במכלול המסמכים שצורפו לכתבי הטענות, נחה דעתי כי אין מקום לשנות את החלטתי.

ראשית, מומחי המשיבה תמימי דעים, כי הפתרון הנכון ביותר לקידום רווחתו וטובתו של יאשה, הנו להשיבו לסביבה טבעית ככל הניתן, בקרבת בני מינו. שוכנעתי, כי מקלט הקופים מספק פתרון שכזה, העונה על כל צרכיו של יאשה - גוף, נפש ורגש. אין חולק, כי המעבר הפתאומי מבית המבקשת למקלט, גרם ליאשה עקה נפשית מסוימת, ואולם שוכנעתי, לנוכח חוות הדעת מטעם המשיבה, כי מדובר בתופעה חולפת וכי ניכרת מגמת שיפור במצבו, בין היתר כתוצאה מהתקורות לבת מינו.

שנית, לא היה בחוות הדעת מטעם המבקשת לסתור את תעודת עובד הציבור, ואת האישור שהוצג ביחס לחשיבותו ואיכותו של מקלט הקופים, המשמש פתרון אולטימטיבי לקליטת קופים שגדלו בשבי בנסיבות כאלה ואחרות, לשיקומם ולקיומם.

שלישית, המבקשת לא התמודדה עם האמת שאין עליה חולק ועם העובדה שלא ניתן לשנותה, כי לאורך שני העשורים שבהם היה מצוי יאשה אצלה, בעת שהותה בארץ, לא לקחה אותו, ולו פעם אחת לבדיקת וטרינר. די בעובדה זו לבדה להוכיח, כי למרות החום והאהבה שהורעפו על יאשה מצד המבקשת ומשפחתה, הוא לא זכה לטיפול הולם, הראוי לבעל חיים מסוגו - חיות בר. מנגד, לא חלקה המבקשת על העובדה שבעת שהותו במקלט הקופים, זוכה יאשה למעקב וטרינרי צמוד. זהו מצב קוטבי מבחינת זמינות הטיפול ואיכותו, שלא ניתן לגשר עליו, באשר הוא מאפשר טיפול ביאשה על בסיס תדיר, מבלי צורך להוציאו מהסביבה המתקרת במידה המירבית לסביבתו הטבעית כחית בר.

24. **סוף דבר.** הבקשה נדחית, ויאשה יוותר ברשות המשיבה, במקלט הקופים, כפי שקבעתי בהחלטתי מיום 18.1.2016.

25. **לא ניתן לסיים מבלי לכתוב מילה או שתיים על עצם קיומו של הליך, שעניינו קוף, בערכאה ראשונה, בערכאת ערעור, וחזרה בערכאה ראשונה.** אין מדובר בדבר מובן מאליו, ולולא השינוי שחל בתפיסת הציבור ובקרב הרשויות את זכויות בעלי החיים, והפיכתו לנושא לא מבוטל בשיח הציבורי, ספק אם ניתן היה לצפות כי יתנהל הליך שכזה, הנוגע, בשורה התחתונה, לרווחתו של בעל חיים, שהבריאה נפחה נשמה באפו, וכמאמר הפיוט: "נִשְׁמַת כָּל חַי תִּבְרָךְ אֶת שְׁמֶךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר תִּפְאֵר וְתִרְוַם זָכְרְךָ מִלְּפָנֶיךָ תִּמִּיד". עיסוק משמעותי בגורלה של חיות בר שאומצה על-ידי משפחת בני

אדם, והמשאבים שהושקעו בהליך זה מצד כל הצדדים המעורבים, הוא אות כבוד לחברה בה אנו חיים, אשר יודעת להשית ליבה גם לעניינים שכאלה בתוך סבך היומיום המורכב עד מאוד לעתים.

המזכירות תשלח החלטתי לצדדים.

ניתנה היום, ג' ניסן תשע"ו, 11 אפריל 2016, בהעדר הצדדים.